

ΣΟΦΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 12.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η αμαρτία της ομορφιάς**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σόφη Θεοδωρίδου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Κατερίνα Δημοπούλου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ – ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: CRI Books

© Σόφη Θεοδωρίδου, 2013
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Feedough/Dreamstime
© Φωτογραφίας οπισθοφύλλου: Hulton-Deutsch Collection,
Corbis/Smart Magna
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2013, 12.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-0078-5

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΣΟΦΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Στην Έφη...

*Για να 'ναι δίκαιος ο θάνατος,
θα 'πρεπε να 'ναι δίκαιη
και η ζωή.*

ΝΑΖΙΜ ΧΙΚΜΕΤ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Η μέρα ήταν ζεστή και άπνοη. Τα φύλλα των δέντρων κρέμονταν καψαλισμένα, και τα πουλιά άλαλα είχαν κουρνιαστεί στις σκονισμένες φυλλωσιές. Στον ουρανό ο ήλιος, απόλυτος κυρίαρχος της φθινοπωρινής μέρας, συνέχιζε το νωχελικό του σεργιάνι στον κόσμο. Η Ευγενία ύψωσε το βλέμμα, καθώς έριχνε στο καλάθι τα φρεσκοπλυμένα ρούχα. Όση ώρα τσαλαβουτούσε στην όχθη του ποταμιού κι είχε τα χέρια μέχρι τους αγκώνες στα δροσερά νερά, ένιωθε όμορφα, παρά τον κόπο που έπρεπε να καταβάλει για το τρίψιμο. Τα χέρια της τούτη τη στιγμή ήταν κατακόκκινα, παππουδιασμένα. Πριν από αρκετή ώρα είχε φτάσει στην ακροποταμιά, που συνήθως έσφυζε από γυναίκες και κορίτσια· εκεί έπλεναν, ανταλλάσσοντας συνάματα νέα της περιοχής. Τούτη τη μέρα, όμως, δεν υπήρχε ψυχή τριγύρω. Προφανώς η αφύσικη ζέστη τούς είχε κλειδαμπαρώσει μέσα για τα καλά.

Δεν τη δυσαρέστησε το γεγονός πως ήταν ολομόναχη στην όχθη. Έτσι κι αλλιώς, δεν είχε πολλά πάρε δώσε με τις υπόλοιπες κοπέλες. *Δεν τακίμαζαν*, όπως έλεγε κι ο πατέρας της, κάθε που τα έπινε –κάτι που γινόταν όλο και πιο συχνά τελευταία– και λυνόταν η γλώσσα του. Άλλη ράτσα, άλλα χούγια. Τόσα χρόνια σε τούτο το ψαροχώρι και τα χνότα τους δεν κατάφεραν να ταιριάξουν. Και πώς δηλαδή; *Ίσως είναι γιατί στα δικά μας μυρίζει η φτώχεια και η πείνα μας*, συλλογίστηκε η Ευγενία αναστενάζοντας. Όχι βέβαια πως οι υπόλοιποι ήταν τίποτα πλούσιοι! Μα σίγουρα δεν είχαν τη δική τους κατάντια.

Το λείο μέτωπό της συνοφρυώθηκε στις σκέψεις αυτές. Στρώθηκε ξέπνοη στα βότσαλα της ακροποταμιάς να πάρει μια ανάσα, πριν φορτωθεί το καλάθι κι επιστρέψει σπίτι. Σπάνια της δινόταν τούτη η ευκαιρία, αφού συνήθως τα μάζευε κι έφευγε στα γρήγορα σαν τέλειωνε το πλύσιμο· μακριά απ' τα βλέμματα των άλλων κοριτσιών, μακριά απ' τα βλέμματα των γυναικών, που της έριχναν λοξές ματιές ανάμεσα στην μπουγάδα που έτριβαν, σχολιάζοντας ταυτόχρονα χαμηλόφωνα. Όσο για το σπίτι... εκεί είχε τη μάνα της δερβέναγα. Στάλα αναπαμού δεν υπήρχε.

«Δεν έχουμε χρόνο ούτε να γλείψουμε τον ιδρω!» φώναζε, κάθε που την έβλεπε ν' αράζει για λίγο κάτω απ' την ελιά της αυλής. «Σήκω! Τα ποδάρια στον ώμο και τράβα».

«Για λίγο, καλέ μάνα! Πέντε λεπτά και τρέχω!»

«Πού να τα βρεις τα πέντε λεπτά; Πολυτέλειες μου θέλεις, θυγατέρα. Τα πέντε λεπτά είναι αιώνας για τον φτωχό που πολεμάει για το ξεροκόμματο».

Ένας τζιτζικας ξεφώνισε απότομα στα κλαδιά κι έπιασε το μονότονο τραγούδι του. Η κοπέλα στύλωσε το βλέμμα στο δέντρο από πάνω της, που η σκιά του έπεφτε στοργικά στην όχη καθόταν.

«Καλώς τον!» ψιθύρισε τρυφερά. «Μου ξύπνησες, τεμπελάκο;» Θυμήθηκε το δάσκαλο να τους διηγείται τον γνωστό μύθο του Αισώπου και τα χείλη της σφίχτηκαν με πίκρα. «Ό,τι κι αν σου λένε οι άλλοι, εγώ πιστεύω πως πράττεις το σωστό!» του μίλησε αναστενάζοντας και σηκώθηκε. «Έστω, ζεις ένα καλοκαίρι, μα περνάς τη ζωή που έχεις διαλέξει. Ενώ εμείς;»

Έριξε, όπως το συνήθιζε, γύρω στο λαιμό την άσπρη μαντίλα, φορτώθηκε στον ώμο το καλάθι και βγήκε στη ζέστη του χωματόδρομου. Η ανάσα της κόπηκε. Σεπτέμβρης, συλλογίστηκε, κι ακόμη καίει. Πότε επιτέλους θα σταματούσε τούτο το λιώσιμο της γης, το λιώσιμο ανθρώπων, δέντρων, ζώων; Ζάρωσε τα μάτια στην αντηλιά και άνοιξε το βήμα να καλύψει την αργοπορία της. Η μάνα της λες κι είχε χρονόμετρο στο μυαλό της. «Τόσο έπρεπε να κάνεις, χασομέρησες», θα της έλεγε πάλι. Τα δικά

μου παιδιά δε θα τ' αφήνω να τυραννιούνται έτσι, σκέφτηκε. Θα φρόντιζε να νιώθουν παιδιά. Με τα χάρδια και τα φιλιά που η ίδια ποτέ δε γεύτηκε. Ένωσε ποτέ της παιδί; Δε θυμόταν. Είχε κλείσει τα δεκαεφτά μα μερικές φορές αισθανόταν πως είχε την ηλικία της μάνας της.

Τα γυμνά πόδια της χώθηκαν ως τους αστραγάλους στην παχιά σκόνη· κόλλησε πάνω τους σαν αισθησιακή ερωμένη, μαγνητισμένη απ' την υγρασία που κουβαλούσαν. Στη στροφή του δρόμου, λίγο πριν φανούν τα πρώτα σπίτια, ομιλίες ακούστηκαν και τρεις κοπέλες φάνηκαν, φορτωμένες τα δικά τους καλάθια. Της έριξαν μια ματιά κι έπειτα, απαντώντας μ' ένα κοφτό «γεια» στο χαιρετισμό της, συνέχισαν το δρόμο τους χαμηλώνοντας τη φωνή.

Για μένα λένε, σκέφτηκε και η καρδιά της σφίχτηκε. Για μένα και την οικογένειά μας... Τα μάτια της, στο χρώμα του ασυννέφιαστου ουρανού, φορτώθηκαν σκιές, τα χείλη σφίχτηκαν πικρόχολα. Η Ελένη, η Μαρία, η Σέβη... Στην ίδια τάξη πήγαιναν έξι χρόνια, κι όμως, ωκεανός να τους χώριζε, θα ήταν πιο κοντά. Θυμήθηκε την πρώτη της μέρα στο σχολείο, τότε που πρωτοήρθανε στην Παναγιά.

«Δίπλα στη θάλασσα, όπως στην πατρίδα», είχε πει ο πατέρας και τα μάτια του έλαμπαν μ' ένα φως μαγικό. «Τι δουλειά έχω εγώ με την πόλη; Ψαράς ήμουν μια ζωή, ψαράς θα γίνω και τώρα. Το αντάλλαξα το καλυβάκι με τον Γώγο δίνοντας την παράγκα μας και όσα λιγοστά είχαμε. Δεν μπορεί, λέει, να ζει μακριά απ' τους δικούς μας. Πρόσφυγας, κι ας είν' και ψειριασμένος. Εγώ δεν μπορώ μακριά απ' τη θάλασσα, του είπα. Άντε, μαζεύτε τα! Μας περιμένει στο τρίκυκλο να μας συνοδέψει κι έπειτα να πάει να μπεκρουλιάσει, να φάει το κεμέρι που του έδωκα».

Είχε μπει στην τάξη με το χέρι της μάνας στην πλάτη να τη σπρώχνει να κάνει τα πρώτα βήματα. Σαν μαχαίρι το αισθανόταν εκείνο το χέρι που, αν πισωπατούσε, θα την έκοβε στα δύο.

«Από δω η Ευγενία Ξενίδου, παιδιά», τη σύστησε ο δάσκαλος στέλνοντάς της ένα υποχρεωτικό χαμόγελο. «Εντάξει, κυ-

ρία Ξενίδου, μπορείτε να πηγαίνετε», απευθύνθηκε κατόπι στην μητέρα της· κι εκείνη την είχε αφήσει δίχως κουβέντα, δίχως ένα χάδι στα μαλλιά να την καθησυχάσει, και είχε εξαφανιστεί. Τα μάτια των υπόλοιπων παιδιών, καρφωμένα στο μπαλωμένο της φουστανάκι και στα ξεχαρβαλωμένα πέδιλα, αγορασμένα απ' το Μπιτ Παζάρ –«και να λες κι ευχαριστώ που έχεις κι αυτά», όπως της είπε η μάνα–, ήταν σαν να την κοροϊδεύουν δίχως λόγια.

«Σταμάτη, Αντώνη, βάλτε την Ευγενία να καθίσει ανάμεσά σας!» πρόσταξε ο δάσκαλος και την πήγε, σπρώχνοντας κι αυτός, δίπλα σε δυο ολόιδια αγόρια με ξηλωμένα ρούχα, που παχιά μύξα έσταζε απ' τη μύτη τους. Εκείνα σηκώθηκαν με στραβωμένα μούτρα και σε λίγο καθόταν στριμωγμένη ανάμεσά τους, ενώ τα χάχανα των άλλων παιδιών αντηχούσαν στην τάξη. «Ταιριάζουν», άκουσε μια πνιχτή φωνή να λέει, κι απόμεινε να κοιτάζει τη γδαρμένη επιφάνεια του ξύλινου θρανίου σε όλη την υπόλοιπη ώρα και στην υπόλοιπη ζωή της στο σχολείο, απ' όσο θυμόταν.

Δεν κατάφερε να ταιριάξει με κανένα κορίτσι ή να αποκτήσει μια φίλη, παρόλο που αργότερα είχε κοριτσιίστικη συντροφιά στα θρανία. Μοναδική της παρέα έγιναν τα βιβλία, κι εκείνα έπρεπε να ψάχνει, γυρεύοντας στις ξεφτισμένες τους σελίδες λίγη συντροφιά, πάντα με τη σκιά της μάνας από πάνω να τα κλείνει, να της φωνάζει, να τη στέλνει για δουλειά. Στο χωράφι, στο πλύσιμο, στη βοσκή των κατσικιών. Εκεί, βέβαια, της άρεσε, αφού κάτω απ' τη ζακέτα παράχωνε στα κρυφά τον πολύτιμο φίλο της που δε ρωτούσε, δεν έκρινε, δεν κοροϊδεύε. Μονάχα χάριζε απλόχερα γνώσεις, ταξίδια, παρέες, περιπέτειες.

Είχε βέβαια και την Καιτούλα... Το πρόσωπό της γλύκανε στη σκέψη της μικρότερης αδελφής της, με την οποία κοιμόταν σφιχταγκαλιασμένη τα βράδια στο ντιβανάκι της κουζίνας. Τότε μονάχα κατάφεραν οι δυο αδελφές να βρεθούν μαζί· σαν ζευγάρι που περίμενε να πέσει η νύχτα για ν' ανταμώσει. Η Καιτούλα με το γλυκό μουτράκι, το ασθενικό κορμί και το σερνάμενο ποδαράκι, που ποτέ της, όμως, δε διαμαρτυρόταν για τίποτα. Δε-

κάχρονο αγγελούδι μέσα σ' ένα σπίτι που την ένιωθαν βάρος, ακόμη ένα στόμα που έπρεπε να τραφεί δίχως να μπορεί να προσφέρει κάτι σε ανταπόδοση.

«Όπου φτωχός κι η μοίρα του», μονολογούσε συχνά η μάνα τους. «Εμ κορίτσι, εμ ανάπηρο. Πού να τα βγάλουμε πέρα με όσα μας λαχαίνουν; Πάνε το στο γιατρό, λέει ο δάσκαλος. Γιατρό; Με τι, κυρ δάσκαλε; Με το φτύμα δε σε γιατροπορεύουν οι επιστήμονες. Αν δεν πιάσουν στα χέρια τις χρυσές, δεν έχει τίποτα. Δε σε είδαν, δε σε γνώρισαν, που λέει ο λόγος. Αόρατος είσαι για λόγου τους...»

Ήθελε να κλείσει τ' αυτιά της μικρής η Ευγενία, όποτε η μάνα, φαρμακωμένη από τη ζωή της που τη σκληραίνει κι άρπαζε από μέσα της κάθε ίχνος τρυφεράδας, άρχιζε τούτη τη μουρμούρα. Κι όσο έβλεπε την κατρακύλα του άντρα της, του Γιάννη, η Μάχη τόσο πιο συχνά μουρμούριζε, αφού ένα μερίδιο ευθύνης γι' αυτήν ένιωθε πως είχε και η γέννηση του ανάπηρου κοριτσιού. Όχι μονάχα το γιο που πρόσμενε δε χάρισε στον άντρα της, αλλά κι ένα θηλυκό με σερνάμενο ποδάρι. Λίγο την παρηγορούσε το γεγονός πως πιθανότατα η δύσκολη γέννα της και η ατζαμοσύνη της μαμής ήταν αιτία για το κουσούρι του παιδιού.

«Είσαι το πιο όμορφο κοριτσάκι του κόσμου», παρηγορούσε στο σκοτάδι η Ευγενία τη μικρή σφίγγοντάς τη στην αγκαλιά της στοργικά. «Και το ποδαράκι σου είναι έτσι, γιατί κάποια μάγισσα ζήλεψε την ομορφάδα σου, Καιτούλα μου».

«Κι εσύ είσαι όμορφη, Ευγενούλα», της ανταπαντούσε εκείνη, κρατώντας της σφιχτά το χέρι. «Πολύ όμορφη!» Και δεν εξέφραζε την απορία της πώς είχε γίνει κι εκείνη η κακιά μάγισσα ζήλεψε μονάχα τη δική της ομορφάδα κι άφησε ανέπαφη την Ευγενία με τα μπλε μάτια και τα μαύρα μαλλιά, που όλοι, όταν την αντίκριζαν, τη θωρούσαν μαγεμένοι. Όποτε, όμως, κάποιος από τους σπάνιους επισκέπτες του σπιτιού έλεγε στη μάνα τους «Τι όμορφη κόρη έχεις, Μάχη!» εκείνη απαντούσε στυφά: «Για τον φτωχό ακόμη και η ομορφιά κατάρρα είναι...» κόβοντας το βήχα του επισκέπτη.

Έφτασε στο σπίτι κι έπιασε ν' απλώνει τα ρούχα στο σκoinί. Δεμένο στα κλαδιά δυο ελαιόδεντρων εκείνο, θαρρείς και μετρούσε το μήκος της μικρής τους αυλής. Το σπίτι, καλύβα περισσότερο, λιγάκι απομακρυσμένο απ' τα υπόλοιπα του χωριού, με μια κουζίνα μεγάλη και μια κρεβατοκάμαρα όλο κι όλο, ήταν χτισμένο από πέτρα. Τα κεραμίδια του, παρότραιρα και απλωμένα δίχως τάξη στη σκεπή, μαρτυρούσαν τις τρύπες που σε κάθε βροχή έστελναν το νερό στο σπίτι.

«Λουτρό δεν έχουμε, αλλά λουζόμαστε κάθε που βρέχει», μουρμούριζε η Μάχη κουβαλώντας τους κουβάδες να το μαζέψει. «Μεγαλεία μάς φέρνει η καταιγίδα... Φροντίζει ο Θεός». Κι ύστερα συμπλήρωνε θυμωμένα: «Ο Θεός!...;» Κι ήταν θαυμαστικός και μαζί ερωτηματικός ο τόνος της, σαν να αμφισβητούσε την ύπαρξη Του.

«Ήρθες, επιτέλους!» Η Μάχη φάνηκε στην πόρτα. Ήταν γυναίκα ψηλή, γεροδεμένη, με πρόσωπο σκαμμένο απ' τις ρυτίδες της δύσκολης ζωής της. Η παλιά της ομορφιά είχε τσακίσει πια κάτω απ' τα βάσανα, αφήνοντας την πίκρα για την κατάντια τους να διαφεντεύει το πρόσωπό της. «Τράβα στο χωράφι, άφησα τις κατσίκες δεμένες στο δέντρο. Φέρ' τες! Όπου να 'ναι βαιλιεύει ο ήλιος».

«Η Καιτούλα;»

Έκανε μια κίνηση αγανάκτησης και παραίτησης η μάνα. «Πάλι με πυρετό γύρισε σήμερα. Λες κι ο ήλιος ζεματούσε μονάχα γι' αυτήν!»

Η Ευγενία μπήκε στο σπίτι και αντίκρισε τη μικρή να τρέμει κουκουλωμένη στο ντιβάνι. Τα καστανά της μαλλιά, ιδρωμένα, κολλούσαν σαν δεύτερο πετσί στο κεφαλάκι της.

Νιώθοντας το χάδι της Ευγενίας, άνοιξε μια χαραμάδα τα μάτια: έντονα μπλε, ίδια με της αδελφής της, γυάλιζαν αφύσικα στη λάμψη της θερμής που την έκαιγε. Προσπάθησε με κόπο να χαμογελάσει. «Ευγενίτσα!» ψέλλισε κι έκλεισε κουρασμένη τα μάτια της.

«Σσας!» την καθησύχασε εκείνη. «Τίποτα δεν είναι. Θα δεις...

Μέχρι το βράδυ θα έχει περάσει. Κι αν όχι, θα σου δροσίζω εγώ το κορμί με το πανί και το νερόξιδο».

«Εντάξει», μουρμούρισε η μικρή αναπνέοντας ασθματικά, ενώ η Μάχη στεκόταν δίπλα τους με τα χέρια στη μέση.

«Ακόμη εδώ είσαι συ; Τράβα! Θα τη φροντίσω εγώ...» Άπλωσε δίχως τρυφεράδα το μουσκεμένο πανί που κρατούσε στο ιδρωμένο μέτωπο του κοριτσιού. «Θεέ μου! Πόσα ακόμη μου φυλάς;» μονολόγησε κατόπιν, προτού χαθεί βιαστικά στη μικρή αποθήκη δίπλα στο υπόστεγο.

Η κοπέλα βγήκε στο δρόμο με την καρδιά σφιγμένη. Τίποτα δεν την τσάκιζε όσο οι αρρώστιες της αδελφής της. Φοβόταν, έτρεμε το χάρο, που νόμιζε πως παραμονεύει εκεί γύρω ν' αρπάξει το ασθενικό πλασματάκι που ομόρφαινε τη ζωή της. Βούρκωσαν τα μάτια της όπως προχωρούσε μέσα στη ζέστη. Ένα φίδι πέρασε μπροστά της, σέρνοντας το κορμί του κι αφήνοντας το χνάρι του στη σκόνη, κι ένα κοπάδι κόρακες φάνηκαν να έρχονται απ' τη μεριά της ανατολής. Σαν μαύρο σύννεφο της φάνταξε, που έκρυψε για λίγο το χρώμα τ' ουρανού, το στάχτωσε κι έπειτα χάθηκε γοργά προς τη δύση σκορπίζοντας. «Κρα, κρα...» έσβησαν οι κραυγές τους μέσα στην ησυχία των αγρών που καίγονταν παραδομένοι στην κάψα. Το χωράφι τους φάνηκε στο βάθος. Αυτό ήταν όλη κι όλη η περιουσία τους, μαζί με την παλιά βάρκα, που έβγαινε για ψάρεμα ο πατέρας της, και το καλύβι. Όλα ανταλλαγμένα με την παράγκα τους και λίγες λίρες που είχαν καταφέρει να διασώσουν απ' την πατρίδα.

Πατρίδα; συλλογίστηκε. Τι σημαίνει πατρίδα; Ποια είναι η πατρίδα μας; Είναι τα χώματα, είναι οι άνθρωποι, είναι απλώς ένα χαρτί που το γράφει; Κι εκείνη; Ένιωθε για πατρίδα τούτο το χωριό, όπου αισθανόταν ξένη, τούτη τη χώρα, που μάθαινε να την αγαπά μέσα απ' τα διαβάσματά της για όσα μαγικά πρόσφερε στην οικουμένη; Μήπως ήταν πατρίδα της τα μέρη που οι γονείς της ακόμη νοσταλγούσαν κι εκείνη ποτέ δε γνώρισε, αυτά που έφεραν δάκρυα στα μάτια και τρέμουλο στις φωνές τους, κάθε φορά που κάποιος παλιός φίλος απ' τα περασμένα

έφτανε μέχρι την αυλή τους; Τότε που έπιαναν να κουβεντιά-
ζουν με τις ώρες, δίχως να κουράζονται, και τέλειωνε πάντα η συ-
ζήτηση με το κλάμα του μεθυσμένου πατέρα και τα λόγια: «Στην
πατρίδα δε θα είχαμε τέτοια κατάντια! Νοικοκυραίοι ήμασταν
μ' όλα τα καλά μας και τώρα καταντήσαμε...» Κι έσβηνε εκεί η
φωνή, γεμάτη κόμπους και καημούς, να χτυπάει η αχολογή της
στο σκοτάδι της νυχτιάς.

«Για μένα πατρίδα είναι το ντιβανάκι που κοιμάμαι με την
Καιτούλα. Μονάχα αυτό νιώθω δικό μου, εκεί ξαποσταίνω και
γεύομαι μια στάλα αγάπης», μονολόγησε κατασταλάζοντας πια
τις σκέψεις της, καθώς έλυνε τις κατσίκες και τις τραβούσε από
το σκοινί να την ακολουθήσουν. Απρόθυμα εκείνες πήραν μαζί
της το δρόμο του γυρισμού ανάμεσα στα χωράφια με τα λιόδεν-
τρα που καμάρωναν φορτωμένα άγουρο καρπό.

Πλησιάζοντας στο σπίτι, διέκρινε ανθρώπους έξω. Έσμιξε τα
φρύδια στην προσπάθειά της να δει ποιοι ήταν. Ο πατέρας της μα-
ζί με κάποιον άντρα της ηλικίας του στραβοκάθονταν στις ψάθινες
καρέκλες, που είχαν βγει απ' την κουζίνα για χάρη τους. Δίπλα το
ξύλινο τραπέζι παρέπαιε ετοιμόρροπο, φιλοξενώντας ένα
μπουκάλι ρακή και δύο ρακοπότητα. Μπήκε ιδρωμένη στην αυλή
με τις κατσίκες στο κατόπι και βιάστηκε να τις δέσει στο υπόστεγο.

«Ευγενία!» φώναξε ο πατέρας της και το πρόσωπό του άστρα-
φτε, όπως κάθε φορά που περνούσε το κατώφλι τους κάποιος
απ' τους παλιούς γνωστούς. «Έλα, έλα να δεις τον Χάμπο! Χά-
μπο, αυτή είναι η Ευγενία...»

Η Ευγενία ψέλλισε μια καλησπέρα με τα μάτια χαμηλωμένα.

«Ο Χάμπος είναι φίλος, θυγατέρα! Απ' την πατρίδα... Σαλο-
νίκη μένει, εκεί όπου μέναμε κι εμείς παλιά...»

«Μια σταλιά κοριτσάκι σε θυμάμαι», έκανε εκείνος, κοιτά-
ζοντάς τη χαμογελαστός. Παχύ άσπρο μουστάκι στόλιζε το πά-
νω χεῖλος του κι είχε μάτια καλόκαρδα και πρόσωπο ευχάριστο.
«Από τότε όμως φαινόσουν πως θα γίνεις όμορφη κοπέλα, Ευ-
γενία! Να σου ζησει, Γιάννη! Να σου ζησει και να βρει όλα τα
καλά του κόσμου...»

«Ποιος τα έχασε τα καλά να τα εύρουμ' εμείς;» έκοψε τις ευχές του Χάμπου η Μάχη βγαίνοντας. «Κι όμορφες... Να φάν' κι οι κότες σε τούτο τον ντουινιά. Μα το στομάχι δεν το γεμίζει κάτι τέτοιο... Έλα μέσα που σε θέλω», πρόσταξε την Ευγενία τελειώνοντας και μπήκε στην κουζίνα μ' εκείνη στο κατόπι.

«Η Μάχη ολόιδια, όπως την ήξερα», μουρμούρισε πίσω της ο επισκέπτης, κρατώντας τον τόνο της φωνής χαμηλωμένο. «Δεν τη μαλάκωσε ο χρόνος...»

«Σε μαλακώνει ποτέ η ζωή, σαν σε δέρνει η τυράννια, σαν μετράς την μπουνιά τη δική σου και των παιδιών σου μέρα νύχτα;» φιλοσόφησε ο Γιάννης, σμίγοντας τα μαύρα του φρύδια πάνω απ' τα φορτωμένα μάτια του. «Κανένα μεζέ, Μάχη!» φώναξε κι έριξε στο λαρύγγι το οινόπνευμα να μετριάσει τον καημό.

«Τον ακούς;» έγνεψε μέσα με το κεφάλι η Μάχη. «Κανένα μεζέ... Λες κι οι μεζέδες φυτρώνουν στην αυλή...» ξεφύσηξε και, σκύβοντας στον πάγκο, σήκωσε τον μπερντέ που κάλυπτε το άνοιγμα κι έπιασε το μπουκάλι του λαδιού. «Τράβα στον Θράσο να φέρεις λίγες παστές σαρδέλες, μια χούφτα ελιές και λάδι. Καντίλα ν' ανάβαμε, τόσο γρήγορα δε θα σωνόταν. Έλα, κι ο προκομμένος περιμένει το μεζέ του, λες κι είμαστε μεζεδοπωλείο... Κι ας μην έβγαλε ούτε σήμερα ψαριά. “Τράφ' τα” πες του.»

«Μάνα, ντρέπομαι», μίλησε χαμηλόφωνα η Ευγενία. «Την περασμένη βδομάδα, σαν πήγα, μου είπε πως δε θα μου δώσει βερεσέ, αν δεν πληρώσεις τ' άλλα...»

«Θα τον πληρώσουμε πες του, μόλις μπορέσουμε... Δεν είμαστε μήτε μπαταχτοήδες, μήτε ζητιάνοι. Με τα πρώτα χρήματα του πατέρα σου εκείνον θα ξεχρεώσουμε... Φεύγει η πανσέληνος, κάτι θα πιάσει αύριο μεθαύριο...»

«Κι αν δε μου δώσει;»

«Ε, πέταξέ του ένα χαμόγελο!» σάρκασε η Μάχη. «Να δούμε αν τρώγεται η ομορφάδα, όπως θαρρούν μερικοί. Φεύγα τώρα...»

«Η Καιτούλα;» έριξε το βλέμμα η κοπέλα στη μικρή που έδειχνε να κοιμάται.

«Καλύτερα είναι», στέναξε η Μάχη. «Της έδωσα φάρμακο και φαίνεται να καλυτερεύει...»

«Δόξα τω Θεώ», μουρμούρισε η Ευγενία και πήρε επιτέλους το μπουκάλι τραβώντας προς τη θύρα.

Πέρασε με χαμηλωμένο κεφάλι μπροστά απ' τα σπίτια του χωριού, αραδιασμένα τα περισσότερα αγκαζέ στα στενά δρομάκια, κι έφτασε στην πλατεία. Τα καφενεία, άδεια ακόμη, περιρίμεναν τους πελάτες. Δυο γέροντες μονάχα κάθονταν σε ένα τραπέζι χαζεύοντας αποχαυνωμένοι τους έρημους δρόμους. Οι μύγες τρελαμένες ορμούσαν πάνω τους, λες κι ήθελαν να τους κατασπαράξουν. «Ουφ!» ξέσπασε ο ένας κουνώντας με κόπο το χέρι μπροστά στο πρόσωπο. «Μπόρα έρχεται, Χρήστο! Θα μας φάνε ζωντανούς αυτές».

«Αμήν και τότε», μουρμούρισε ο άλλος και σήκωσε το ποτήρι με το νερό. Το βλέμμα του σκάλωσε στο κορίτσι που έμπαινε εκείνη τη στιγμή στο μπακάλικο. *Να το πιεις στο ποτήρι το αφιλότιμο, συλλογίστηκε, γλείφοντας τα ξεραμένα του χείλη.* Τα φρέσκα νιάτα τον έκαναν να θυμάται τότε τότε πως κάποτε ήταν άντρας κι όχι οι μαραμμένες από χρόνια χάρες της κουρασμένης γυναίκας του.

Η Ευγενία μπήκε στο μπακάλικο, παρακάμπτοντας το φορητό που ήταν σταθμευμένο σχεδόν μπροστά στην πόρτα. Το σκοτεινό εσωτερικό την τύφλωσε και στάθηκε ασάλευτη. Δεν πήρε είδηση τον άντρα που, κρυμμένος στο βάθος, στύλωσε τα μάτια πάνω της. Ο Θρασύβουλος σήκωσε το κεφάλι απ' το ανοιγμένο τεφτέρι κι απ' τους λογαριασμούς που έκανε.

«Χμμ...» χλιμίντρισε δυσοίωνα σαν την είδε και περιέμενε.

Η κοπέλα προχώρησε διστακτικά. «Λίγες παστές σαρδέλες, μια χούφτα ελιές και λάδι, κυρ Θράσο», είπε κι ένα τρεμάμενο χαμόγελο έκανε ν' ανθήσει στα χείλη της· όμως, σαν να το μετάνιωσε, έσβησε αργά.

Εκείνος την κοίταξε συνοφρωμένος δίχως να κινηθεί. «Σ' το είπα και τις προάλλες, κορίτσι. Αν δεν πληρώσετε τα χρωστούμενα, δεν έχει άλλο βερεσέ».

Η Ευγενία χαμήλωσε το κεφάλι κι άφησε το προτεταμένο χέ-

ρι με το μπουκάλι να πέσει στο πλάι του λεκιασμένου από ιδρώτα και σκόνες φουστανιού της.

«Θα σε πληρώσουμε, λέει η μάνα. Μα...»

«Θα... θα... Δεν είμαι φιλανθρωπικό ίδρυμα! Το ανθρωπίνως δυνατό το έχω κάνει ήδη. Πόσο άλλο πια... Φεύγα! Κι όταν βρείτε κάνα φράγκο, ξανάρχεσαι...»

Πισωπάτησε στα λόγια του με πρόσωπο κατακόκκινο. Φεύγα! Πόσες φορές θα την άκουγε σήμερα αυτή τη λέξη; Και πώς θα επέστρεφε σπίτι με χέρια αδειανά; Θα γίνονταν ρεζίλι στον επισκέπτη.

«Δώσε στην κοπέλα ό,τι γυρεύει!» Η βαθιά αντρική φωνή την ξάφνιασε κι αναπήδησε ψάχνοντας με το βλέμμα αυτόν που μίλησε. Τώρα που τα μάτια της είχαν προσαρμοστεί στο ημίφως διέκρινε έναν άγνωστο νέο άντρα πλάι στα βαρέλια με τις ελιές και τους τενεκέδες με το τυρί.

Ο ξένος προχώρησε μπροστά κι εκείνη με μάγουλα φουντωμένα από ντροπή αντάμωσε τη ματιά του κι έπειτα έσκυψε σαστισμένη και κοίταξε τα ξυπόλυτα δάχτυλα των ποδιών της.

Ο μπακάλης ζύγισε για λίγο την κατάσταση, έξιψε με το χοντρό του δάχτυλο τη σουβλερή του μύτη και παίρνοντας τις αποφάσεις του άπλωσε το χέρι. «Έλα, δώσ' το μπουκάλι!» πρόσταξε κι η Ευγενία το έδωσε αμήχανα.

Σιωπή έπεσε όσο εκείνος στάλαζε το χρυσάφι υγρό, μετρούσε τις σταφιδιασμένες ελιές και τύλιγε το παστό σ' ένα κομμάτι παλιά εφημερίδα. Η κοπέλα ένιωθε τα μάτια του ξένου ακόμη καρφωμένα πάνω της κι έσιαξε αμήχανα κάποια ατίθασα τσουλούφια της αλογοουράς της. Μετάνιωνε τώρα που βγήκε στο δρόμο ατημέλητη σαν τσιγγάνα.

«Έτοιμη», είπε στυφά ο Θρασύβουλος και της έδειξε τα ψώνια πάνω στο ξύλινο διαχωριστικό του πάγκου. Εκείνη, μουρμουρίζοντας ένα ευχαριστώ μέσα απ' τα δόντια, που δε γνώριζε αν το απηύθυνε στον ξένο ή στο μαγαζάτορα, τα άρπαξε κι έφυγε βιαστικά. Πίσω της η φωνή του Θράσου σχολίασε: «Πρόσφυγες! Τι περιμένεις!»

«Κι εγώ πρόσφυγας είμαι!» του έκοψε τη φόρα η φωνή του ξένου, καθώς η Ευγενία χανόταν πίσω απ' το φορητό, χαρίζοντας λίγο ξαλάφρωμα στη βαριά καρδιά της.

Πρόσφυγας! Κι όμως ήταν ολοφάνερα καλοστεκούμενος, αν έκρινε απ' τα ρούχα και τον τρόπο που πρόσταξε τον μπακάλη να την εξυπηρετήσει. Φαίνεται πως η προσφυγιά δεν πάει πάντα παρέα με τη φτώχεια, σκέφτηκε μπαίνοντας στην αυλή και δίνοντας στη μάνα της τα ψώνια.

«Φέρε ντομάτες απ' τον κήπο και βάλε τηγάνι να ψήσεις καμιά πιπεριά. Ύστερα τράβα να κουβαλήσεις νερό, να ποτίσεις τα ζαρζαβάρια», έδωσε τις καινούργιες διαταγές η Μάχη, κι η Ευγενία, αφήνοντας πρώτα ένα φιλί στο μουσκεμένο μέτωπο της Καιτούλας, έσπευσε να υπακούσει.

Την ώρα που έκοβε απ' τον μικροσκοπικό τους κήπο δυο μαραγκιασμένες ντομάτες και λίγες πιπεριές, ακούστηκε ο ήχος μηχανής που κοντοζύγωνε. Σήκωσε το κεφάλι παραξενεμένη, όταν κατάλαβε πως το όχημα είχε σταθμεύσει μπροστά στο σπίτι, και το πρόσωπό της άναψε, αναγνωρίζοντας στο πρόσωπο του οδηγού τον άντρα που είχε συναντήσει στο μπακάλικο. *Τι θέλει εδώ; Αναρωτήθηκε. Λες...*

Πριν προλάβει να προβληματιστεί παραπάνω, η φωνή του πατέρα της, που καλωσόριζε τον επισκέπτη, έφτασε στ' αυτιά της. «Έλα, έλα, καρντάση, στο φτωχικό μας. Μόλις μου 'λεγε ο Χάμπος για σένα. Έλα να πιεις μια ρακή μαζί μας...»

«Μία μονάχα», απάντησε εκείνος και κάθισε στην καρέκλα που του κουβάλησε ο πατέρας της. «Σύντομα πρέπει να φεύγουμε. Ταξίδι μάς περιμένει...»

«Κι η νύχτα του Θεού είναι», αντέτεινε ο Γιάννης. «Σε ζωντανό δε βασίζεσαι, μηχανή θα σε κουβαλήσει. Έλα κι έρχονται κι οι μεξέδες. Α, Ευγενία», σταμάτησε την κοπέλα που με χαμηλωμένα βλέφαρα και τα ζαρζαβάρια στην ποδιά έμπαινε στην κουζίνα, «φέρε ένα ποτήρι για τον άνθρωπο».

«Αμέσως, πατέρα», μουρμούρισε εκείνη και βιάστηκε να χωθεί στην ασφάλεια του σπιτιού. Άφησε τα λαχανικά στο νεροχύ-

τη, άρπαξε το ποτηράκι και, με φουντωμένα μάγουλα, βγήκε και το ακούμπησε μπροστά στον ξένο. Τον ένιωσε να την κοιτά επίμονα, με ένταση, και, σηκώνοντας κλεφτά τα μάτια, τόλμησε να ανταμώσει το βλέμμα του. Η σκοτεινή ματιά του την αναστάτωσε, θα 'θελε ν' ανοίξει η γη και να την καταπιεί. Πού να 'ξερε ο πατέρας της πως οι μεζέδες που του έταζε είχαν φτάσει στο τραπέζι τους με την παρέμβαση εκείνου. Μπήκε στο σπίτι κοντανασαίνοντας, με πρόσωπο ιδρωμένο όπως της άρρωστης αδελφής της, έχοντας μπροστά στα μάτια της το αρρενωπό του πρόσωπο.

Άκουγε αφηρημένα τις κουβέντες τους στην αυλή, ενόσω η Μάχη κουβαλούσε τα πιάτα κι η ίδια τηγάνιζε στο υπόστεγο. Ο ήλιος έγερνε αργά στη δύση, η ώρα περνούσε, τα ποτήρια άδειάζαν, η κουβέντα άναψε γυρνώντας στα περασμένα.

«Αχ, το Αϊβαλί!» μουρμούρισε κάποια στιγμή ο πατέρας. «Ξυπνώ συχνά τα βράδια κι αφουγκράζομαι τον αγέρα, τις μυρουδιές του, τις γεύσεις του που ανασταίνονται μες στη συφάδα του στόματος. Δε θα ξεχάσω παρά μονάχα σαν κλείσουν τα μάτια, σαν βάλει ο χάρος τη σφραγίδα πάνω μου. Τα χίλια καλά είχαμε... Τα δυο χιλιάδες. Και πού καταντήσαμε...»

«Πάλι καλά να λες», προσπάθησε ο Χάμπος να τον παρηγορήσει. «Έχεις τούτο το σπίτι, κουτσά στραβά έχεις να φας, να πιεις... Θα τα 'χουμε όλα αυτά και στο μέλλον γιά θα μας φέρουν τα πάνω κάτω οι καιροί; Άσκημα τα μαντάτα, Γιάννη... Άσκημα. Τι λες κι εσύ, Θεόφιλε, που γυρνάς σε χίλια δυο μέρη; Τι ακούς;»

«Ό,τι γράφουν οι εφημερίδες αναμασά ο κόσμος, Χάμπο, και κατόπιν προσπαθεί να βγάλει συμπεράσματα. Θυμάσαι πέρσι τέτοιον καιρό που διαβάζαμε για τον Χίτλερ και πώς κατάπινε την Πολωνία και κάποιοι έλεγαν πως αυτά είναι μακριά μας και δε μας αφορούν; Κι αργότερα, σαν έμπαινε στις άλλες χώρες... Άρχισε κι ο καβγάς με Αγγλία και Γαλλία κι εμείς “ας φαγωθούνε μόνοι τους”, λέγαμε. Μα έλα τώρα και ξαναπές το αυτό μετά το χτύπημα στην Τήνο...»

«Ακόμη ψάχνουν ποιος μας χτύπησε. Θαρρείς και είμαστε κουτοί και δεν καταλαβαίνουμε... Το μόνο που ξέρουν, λέει, εί-

να πως η τορπιλή είχε πάνω ιταλικά γράμματα. Ο Μουσολίνι μάς χτυπάει την πόρτα, τι τη χτυπά, τη βροντά με τα ποδάρια του, κι οι δικοί μας άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε...» συμπλήρωσε ο Χάμπους τις σκέψεις του νέου και η Μάχη, που ζύγωνε εκείνη τη στιγμή με τις φρεσκοτηγανισμένες πιπεριές, στάθηκε ακίνητη από πάνω τους.

«Αυτό μονάχα μας έλειπε! Ο πόλεμος!» μουρμούρισε τελικά αναστατωμένη, αφήνοντας το πιάτο στο τραπέζι.

«Δε σε ρωτά, Μάχη, σαν έρχεται! Το ξέρεις κι εσύ, όπως κι εμείς», απάντησε ο Χάμπους σκυθρωπά και ξαφνική σιωπή έπεσε στην παρέα. Σαν να σταμάτησε ο χρόνος για μια στιγμή μετέωρη στο σύθαμπο της σεπτεμβριάτικης μέρας, γεμίζοντας το νου οδυνηρές θύμησες και την αίσθηση ενός μελλούμενου κακού που δε γινόταν ν' αποφύγουν. Ο ήλιος σχεδόν είχε βασιλέψει, το μπουκάλι της ρακής κόντευε να πατώσει κι εκείνοι, ακίνητοι, στοχάζονταν όσα ο χρόνος φαινόταν να κουβαλά. Η Ευγενία που πέρασε μπροστά τους ανάλαφρη σαν αερικό, φεύγοντας για τη βρύση με τους κουβάδες στα χέρια, τους έβγαλε απ' τη σαστιμάρα που είχε σταλάξει μέσα τους.

«Άσπρο πάτο!» Ο Γιάννης τσούγκρισε το ποτήρι του μ' εκείνο των φιλοξενούμενων κι ο Θεόφιλος ήπια μονορούφι το δικό του, δίχως να ξανακάνει κουβέντα για φευγιά, παρά μονάχα όταν πια το ολόγιομο φεγγάρι ασήμιζε το χωματόδρομο.

Η Ευγενία, γερμένη αργότερα στο ντιβάνι με την Καιτούλα, προσπαθούσε να κοιμηθεί, ενώ μ' έναν παράξενο τρόπο ένιωθε ακόμη τη ματιά του καρφωμένη πάνω της. Η νύχτα, πλημμυρισμένη απ' τους άτακτους χτύπους της καρδιάς της, γέμιζε σκιές τη μικρή τους κουζίνα. Κάποτε αποκοιμήθηκε. Στα όνειρά της ο μελαχρινός άντρας άπλωνε το χέρι και χάιδευε τα λυτά μαλλιά της. «Είσαι δική μου», της ψιθύριζε κι ένας παράξενος αγέρας φρυσούσε αναδεύοντας τα μαλλιά της, τυλίγοντάς τα γύρω απ' το λαιμό της και τα χέρια του. «Δική μου...»

Η βροχή εξοκλουθούσε να μουσκεύει τον κόσμο τους, όταν η Μάχη μπήκε στη μισοσκοτεινή κουζίνα τινάζοντας τις στάλες απ' το σάλι της. Η Ευγενία, καθισμένη στην καρέκλα δίπλα στο παράθυρο, καθάριζε σβέλα τα τελευταία όψιμα φασολάκια, που είχε μαζέψει πρωινιάτικα απ' τον μπαχτσέ τους, χαζεύοντας αφηρημένα έξω.

«Είπαμε να βρῆξει, όχι να μας σαπίσει», μουρμούρισε η γυναίκα κι αμέσως πήγε και στήθηκε μπροστά της με τα χέρια στη μέση. «Άκου κάτι παράξενα πράγματα!» Τα σμιγμένα της φρύδια δεν προμηνούσαν τίποτα καλό. «Πήγα να πληρώσω κάποια απ' τα χρωστούμενα στον Θρόσο και ξέρεις τι μου είπε;»

Περιμένε σιωπηλή την απάντηση της θυγατέρας της.

Η Ευγενία ανασήκωσε με καρδιοχτύπι τους ώμους. «Πού να ξέρω, μάνα;»

«Μα πώς! Πρέπει να ξέρεις σύμφωνα με τα λεγόμενά του. Γιατί τα χρωστούμενα είχαν πληρωθεί, κι όταν τον κοίταξα χάσκοντας, “ρώτα την κόρη σου”, με συμβούλεψε. “Ξέρει αυτή...”»

Εκείνη κοκκίνισε σαν παπαρούνα, μα δε χαμήλωσε τα μάτια. «Δεν ξέρω...» επέμεινε κι η Μάχη άπλωσε το χέρι και την άρπαξε απ' το σβέρο ακινητοποιώντας την.

«Μην έκανες πράξη εκείνα τα ζαβά που σου είπα τις προάλλες; Μην τον άφηρες να σου κάνει κάτι για να πάρεις τα ψώνια; Κακομοίρα μου, λεφτά μπορεί να μη μας βρίσκονται, να έρχονται μέρες που δεν έχουμε να φάμε που λέει ο λόγος, μα κούτελο λερωμένο ποτέ δεν είχαμε!»

Η Ευγενία πετάχτηκε όρθια και τα φασολάκια στην αγκαλιά της σκόρπισαν κατάχαμα. «Μάνα!» φώναξε αγανακτισμένη. «Τι είναι αυτά που λες; Για ποια με πέρασες;»

«Ε, τότε; Δώσε εσύ μια εξήγηση και κοίτα να με πείσεις, γιατί...»

Η κοπέλα ξεροκατάπιε. *Μάλλον εκείνος*, σκέφτηκε. Ο ξένος τα είχε πληρώσει, δεν υπήρχε άλλη εξήγηση. Εντάξει, προτιμότερο ήταν να μάθει η μάνα της πως είχαν ρεζιλευτεί μπροστά του παρά να λέει τα παλαβά της. Ετοιμάστηκε να της φανερώσει τα

πάντα, μα πριν προλάβει ν' αρθρώσει κουβέντα, η θύρα άνοιξε και ο πατέρας της συντροφιά με τον Χάμπο φάνηκαν στο κατώφλι. Δεν κατάλαβε την ένταση ανάμεσα στη γυναίκα και την κόρη του. Γελούσε μονάχα χαρούμενος, ελαφρώς σουρωμένος.

«Μάχη, κοίτα ποιος ήρθε και με βρήκε στον καφενέ! Ο Χάμπος!»

«Ξανά μανά», σιγοψιθύρισε η Μάχη σφιγμένα. «Πολύ μας αγάπησε στα ξαφνικά. Καλώς ήρθες, Χάμπο!» φώναξε μετά. «Τι σε φέρνει τόσο σύντομα πάλι στα μέρη μας; Λιγάκι μακριά μάς πέφτει η Σαλονίκη!»

«Άσε τις ερωτήσεις και βάλε το μπρίκι στη φωτιά», την έκοψε ο Γιάννης. «Έχει, λέει, κάτι σπουδαίο να μας πει. Και κανονίστε... θα φάει μαζί μας το μεσημέρι. Έτσι, καρντάση;»

Ο Χάμπος γέλασε αμήχανα, καθώς καθόταν σε μια καρέκλα, κι έγνεψε αρνητικά. «Όχι, όχι! Δεν είμαι για να μένω... οι δουλειές περιμένουν. Έναν καφέ να πιούμε, να σας πω δυο λόγια που πρέπει, κι έπειτα θα πάω στη δημοσιά για το λεωφορείο».

«Να μας μιλήσεις;» απόρησε η Μάχη, καθώς πήγαινε να ψήσει τον καφέ, ρίχνοντας συνάμα μια απειλητική ματιά στη θυγατέρα της σαν να έλεγε *θα τα πούμε αργότερα με σένα*. «Και τι τάχα έχεις να μας πεις;»

Η Ευγενία έσκυψε να μαζέψει τα πεσμένα φασολάκια νιώθοντας το βλέμμα του επισκέπτη να τη βαρραίνει. «Ας έρθει ο καφές και θα σας πω», μουρμούρισε εκείνος. «Πάντως, μη σκας! Για καλό είναι, Μάχη. Τύχη-βουνό σάς έλαχε. Αυτό μόνο σου λέω...» Κι έριξε ένα βλέμμα γεμάτο νόημα στον Γιάννη, που γέλασε.

«Έλα, πες τα! Δεν πειράζει, ας είναι το κορίτσι μας μπροστά! Άλλωστε, εκείνην αφορά, θα τα μάθει, δε θα τα μάθει;»

Χτύπησε τον επισκέπτη στον ώμο, ενώ η Ευγενία απέμεινε μαρμαρωμένη στη μέση της κουζίνας. Για κείνη; Χλώμιασε και μετά αναποκοκκίνισε με την καρδιά να τραντάζει τα σωθικά της. Ο άντρας, ο Θεόφιλος, ήρθε στο νου της απότομα και τα γόνατά της λύγισαν. Κάθισε λυμένη στην καρέκλα, σφίγγοντας με

δύναμη το σουρωτήρι με τα μαζεμένα φασολάκια. Δεν είχε επιτρέψει στον εαυτό της να τον ξανασκεφτεί από τότε που τον ονειρεύτηκε. Ήρθε κι έφυγε, έλεγε, όποτε περνούσε η σκέψη του απ' το νου της. Μα τώρα, στα λόγια του Χάμπου...

«Λοιπόν;» Ανυπόμονη η Μάχη, άφησε τους καφέδες μπροστά τους και πίεσε τον επισκέπτη να μιλήσει.

Ρούφηξε εκείνος μια γουλιά, καλός τού φάνηκε, έγλειψε το καϊμάκι απ' τα μουστάκια του και άρχισε. «Θυμάσαι τον Θεόφιλο... Πριν από δυο βδομάδες ήμασταν εδώ μαζί...»

«Εμ, πώς! Δεν τον θυμάμαι; Ακόμη δεν έχασα τα μυαλά μου», ήρθε κοφτή η ατάκα από τη Μάχη. «Λοιπόν;»

Ο Χάμπος έριξε μια ματιά στην Ευγενία, που άκουγε την κουβέντα τους δίχως να τολμά να τους κοιτάξει. Το παράθυρο και οι στάλες της βροχής που έγλειφαν τα τζάμια φαίνονταν να έχουν απορροφήσει το ενδιαφέρον της.

«Λοιπόν, σας ζητά τη θυγατέρα σας, Μάχη. Την είδε και του άρεσε, λέει. Δεν έχει κι άδικο... Σου το 'πα κι εγώ τις προάλλες κι εσύ με αποπήρες...»

«Μάλιστα...» μουρμούρισε η Μάχη συλλογισμένη.

«Φέρε τη ρακή, Μάχη! Δεν είναι για καφέδες τα σημερινά νέα! Φέρε να πιούμε στην τύχη του κοριτσιού μας. Γαμπρός με προίκα, Μάχη! Πες όσα μου 'λεγες, Χάμπο, για τον άνθρωπο! Νοικοκύρης... Και το φορτηγό δικό του! Το φαντάζεσαι;»

«Κάτσε, Γιάννη, και πήρες φόρα!» Η δύσπιστη Μάχη δεν μπορούσε να πιστέψει τόσο εύκολα πως η τύχη τούς θυμήθηκε κι αυτούς. Άρχισε να ρωτά, να ξεδιαλέγει τα λεγόμενα του Χάμπου, ενώ η Ευγενία, αγνοημένη απ' όλους, σαν να μην αφορούσε την ίδια το όλο θέμα, συνέχιζε την ενατένιση του βροχερού τοπίου. Άκουγε σαν από μακριά τη φωνή του επισκέπτη να εξηγεί, να παινεύει, να φανερώνει πόσο μεγάλη τύχη ήταν τούτος ο γάμος.

«Δικός μας άνθρωπος... Απ' το Ικόνιο κρατά η σκούφια του. Κι έχει και μαγαζί στο χωριό του, εξόν από το φορτηγό που γυρνάει κι ανταλλάσσει τα εμπορεύματα. Και σοβαρό παιδί με μεστές κουβέντες και ήθος εξαιρετικό...»

«Το είδαμε, Χάμπο! Το είδαμε και καταλάβαμε. “Ναι” να του πεις! Με την ευχή μας! Έτσι, Μάχη;»

Η Μάχη στράφηκε στην κόρη της. Το βλέμμα της σκούρο, προβληματισμένο. Άνοιξε το στόμα, το ξανάκλεισε· κι έπειτα, παίρνοντας μια βαθιά ανάσα, γύρισε πάλι στον επισκέπτη.

«Να έρθει όσο πιο σύντομα γίνεται, να βάλουν βέρες», έδωσε τελικά τη συγκατάθεσή της και σηκώθηκε. «Και είθε, Παναγιά μου, να πάνε όλα καλά».

Ο Χάμπος δίστασε λίγο κοιτάζοντας την κοπέλα, μα τελικά το αποφάσισε. «Η Ευγενία τι λέει;» ξεστόμισε. «Δε θα μας πει...»

«Δεν είναι δουλειά των παιδιών τα παντρολογήματα», τον έκοψε η Μάχη. «Αν το αποφασίσουν οι γονείς, σε κείνα λόγος δεν πέφτει». Κι η ίδια, που είχε αποφασίσει μονάχη της, της είχε βγει σάμπως σε καλό;

Άφησε τους άντρες να τα πίνουν, άρπαξε τα φασιλάκια απ' τα χέρια της Ευγενίας και κατευθύνθηκε στο υπόστεγο να βράσει το φαγητό. Εκείνοι απόμειναν να συζητούν για την καλή τύχη της κοπέλας που, αόρατη, σαν να μην την αφορούσαν όλα αυτά, τους άκουγε αφηρημένα. Στη δική της σκέψη μονάχα το πρόσωπό του με τα σκούρα μάτια δέσποζε, ανάβοντας φλόγες στα σωθικά της.

«Τι ωραία», της ψιθύρισε η Καιτούλα, σαν ξάπλωσαν το βράδυ κι έσβησαν οι λάμπες, μα η φωνή της ήταν πληγωμένη. «Θα παντρευτείς... θα κάνεις δικά σου παιδιά...» Έσφιξε δυνατά το χέρι της αδελφής της, αφού δεν ήθελε τα χείλη της να προφέρουν όσα της ράγιζαν την καρδιά. Θα την έχανε, το γνώριζε. Ήταν μακριά το χωριό του γαμπρού. Και θα απόμεινε μονάχη με τους γονείς, δίχως τα χάδια και τις γλυκές κουβέντες της Ευγενίας.

«Θα έρχεσαι να μένεις μαζί μου για καιρό, μη στεναχωριέσαι», την παρηγόρησε εκείνη, που ψυχανεμίστηκε όσα κύκλωναν την καρδούλα της, κι έπειτα έκανε πως κοιμήθηκε, αφού και στον δικό της νου οι σκέψεις παράδερναν ταραγμένες. Η ζωή

της γινόταν άνω κάτω, έβγαινε απ' τις ράγες της, άφηνε πίσω της τη σιγουριά που προσφέρει η γνώση της καθημερινότητας. Ονειρευόταν συχνά, όπως κάθε κοπέλα, τον άντρα που θα έκανε την καρδιά της να χτυπήσει. Ονειρευόταν έναν έρωτα όπως εκείνον της Νάντιας και του Μιχαήλ στον *Μιχαήλ Στρογκόφ*, που ήταν από τα αγαπημένα της βιβλία του Ιουλίου Βερν. Το σημείο, όπου η αγάπη γέμισε δάκρυα τα μάτια του ήρωα κι έτσι δεν έχασε το φως του παντοτινά με το καυτό σίδερο, όπως προσδοκούσαν οι εχθροί του, το είχε διαβάσει εκατό φορές. Έτσι αναρωτιόταν αν θα φανερωνόταν κάποτε και στην ίδια ο έρωτας ή θα παντρευόταν με προξενιό, μια και αυτός ήταν ο πιο συνηθισμένος τρόπος να βρίσκει κάποιος το ταίρι του. Και τώρα; Πώς παντρευόταν; Ήταν τάχα προξενιό ή μετρούσε εκείνη η πρώτη στιγμή που αντάμωσαν οι ματιές τους μέσα στο μαγαζί του Θρασύβουλου, τότε που την έκανε να σαστίσει η έκφραση των σκούρων ματιών του και να χαμηλώσει το βλέμμα;

Η αλήθεια ήταν πως τη συγκινούσε αυτός ο άντρας, άντρας αληθινός κι όχι παιδαρέλι, στον οποίο οι γονείς της την έταξαν δίχως να τη ρωτήσουν. Κι αν επαναστατούσε στη συμπεριφορά τους η ψυχή της, ερχόταν εκείνου η μορφή και γλυκιά ταραχή έσπερνε μέσα της. Πόσο όμως τον γνώριζε; Κάποιες στιγμές μονάχα είχαν ιδωθεί κι έπειτα έστειλε τον Χάμπο να τη γυρέψει. Που σημαίνει δίχως άλλο πως του άρεσε, πως την ήθελε.

Άκουσε τον ψίθυρο των γονιών της στην κρεβατοκάμαρα. Συζητούσαν για το γάμο, για τον ουρανοκατέβато γαμπρό, για την τύχη την καλή που μια φορά στραβώθηκε και μπήκε και στο δικό τους σπίτι. «Η τύχη είναι τυφλή», μουρμούριζε συχνά πυκνά η Μάχη τις φιλοσοφίες της, καθώς βολόδερνε στην καθημερινή ανέχεια, προσπαθώντας να χορτάσει τα άδεια στομάχια στο σπιτικό της. «Πάντα συντρέχει τους πονηρούς και τους άναξιους. Είδες ποτέ σου έναν καλό να του 'χει τύχει τίποτα της προκοπής; Μονάχα βάσανα σπέρνονται πάνω του κι αυτός πρέπει να θερίσει τον καρπό τους». Μα τώρα, μετά το σημερινό, μιλούσαν συνεχώς με τον πατέρα και τα λόγια τελειωμό δεν είχαν.

«Είδες, λοιπόν, Μάχη!» χασκογέλασε ο πατέρας. Ο λεπτός τοίχος που χώριζε κουζίνα και κρεβατοκάμαρα επέτρεπε στο μουρμουρητό τους να ταξιδέψει μέσα στην ησυχία της νύχτας. Τα είχε τσούξει κι εκείνη τη μέρα, μα ίσως ήταν η μοναδική φορά που το 'κανε από χαρά. «Χτύπησε και τη δική μας πόρτα η τύχη. Άκουσες τον Χάμπο! Καλό παιδί και βαστούμενο... Και για προίκα, ούτε λόγος! Είδες που γκρίνιαζες πώς θα παντρεύουμε τη θυγατέρα μας με τόση φτώχεια; Τελικά ο Θεός μεριμνά για όλα. Μπορεί να μην έχουμε προίκα να της δώσουμε, μα την προίκισε Εκείνος με τον καλύτερο τρόπο. Άγγελο την έφτιαξε. Άγγελο επί της γης...»

«Μακάρι, Θεέ μου, να πάνε όλα καλά...» ακούστηκε η φωνή της μάνας για πρώτη φορά μαλακιά. Μια άλλη Μάχη, άγνωστη στην Ευγενία. «Να δούμε κι εμείς ένα καλό στη ζωή μας... Μονάχα πόνο, ξεριζωμό και φτώχεια γνωρίσαμε... Και δεν ήταν έτσι σαν ξεκινήσαμε τη ζωή μας, Γιάννη. Θυμάσαι; Θυμάσαι τότε, στην πατρίδα, που μου 'κανες καντάδες κι εγώ στράβωνα την κουρτίνα να καταλάβεις πως σ' άκουσα και σε θέλω;»

«Και βέβαια θυμάμαι, Ανδρομάχη μου! Έρχονται στιγμές που τούτες οι θύμησες με κρατούν και δε φουντάρω απ' τη βάρκα μεσοπέλαγα, να χαθώ κι εγώ, να εξαφανιστώ όπως οι μέρες οι καλές. Έλα, έλα, κορίτσι μου, στην αγκαλιά μου... έλα να θυμηθούμε τα παλιά, να τα ζωντανέψουμε...»

Σε λίγο ακούγονταν μονάχα οι τριγμοί του σομέ και κάποιες βαριές ανάσες. Η Ευγενία πήγε να κλείσει τ' αυτιά της, όπως έκανε κάθε φορά που καταλάβαινε πως οι γονείς της ερωτεύονταν μέσα στην κάμαρά τους, μα έπειτα κατέβασε τα χέρια κι απόμεινε ν' ακούει τους ήχους του έρωτα που θα γίνονταν σε λίγο κομμάτι και της δικής της ζωής.

Κυριακή, λίγο πριν από το μεσημέρι, η Ευγενία διέσχισε τους δρόμους του χωριού. Ο ουρανός βαρύς έγερνε πάνω του, γυρεύοντας θαρρείς να πλακώσει σπίτια κι ανθρώπους, ενώ τα σκυ-

θρωπά σύννεφα έκαναν την πλάση να φαντάζει εχθρική. Ένας ελαφρύς βοριάς φυσούσε που ανέμιζε το σάλι της και έπαιζε με τα μαλλιά της. Χαιρέτησε ευγενικά στο διάβα της τις λιγοστές γυναίκες που βρίσκονταν τέτοια ώρα έξω. Οι περισσότερες, κλεισμένες στα σπίτια, ετοιμάζαν το κυριακάτικο γεύμα της οικογένειας. Μονάχα παιδιά και άντρες σουλατσάριζαν, τα μικρά κλοτσώντας τις πάνινες μπάλες με μανία και ξεφωνίζοντας με ενθουσιασμό, αδιάφορα για τα καμώματα του καιρού, και οι άντρες με το επίσημο καπέλο στο κεφάλι και τη γραβάτα στο λαιμό.

Έστριψε στο στενό που οδηγούσε στο σπιτικό της κυρίας Παγώνας και αντίκρισε στο βάθος το μικρό, πνιγμένο στις μπουκαμβίλιες σπίτι, με την όμορφη αυλή περιτριγυρισμένη από χαμηλό μαντρότοιχο. Η σιδερένια πόρτα διαμαρτυρήθηκε σιγανά καθώς την άνοιγε. Η κουρτίνα στο μπροστινό παράθυρο σάλεψε και, πριν προλάβει να χτυπήσει, η ηλικιωμένη γκριζομάλλα με το γελαστό πρόσωπο εμφανίστηκε στο κατώφλι.

«Καλώς την!» την υποδέχτηκε. «Έλα μέσα, κορίτσι μου! Τα διάβασες κιόλας;» αναρωτήθηκε κι έπειτα πρόσεξε παραξενεμένη πως το κορίτσι δεν κρατούσε στα χέρια τα βιβλία που δανείστηκε πριν από λίγο διάστημα.

Η Ευγενία την κοίταξε με συστολή. Αγαπούσε την κυρία Παγώνα, την παλιά της δασκάλα. Από εκείνη είχε μάθει ν' αγαπά τα βιβλία κι απ' τη δική της βιβλιοθήκη τόσα χρόνια τα δανειζόταν. Τώρα, όμως, άλλος ήταν ο λόγος που την επισκεπτόταν.

Προχώρησε μέσα και η γυναίκα σφράγισε πίσω της την πόρτα. «Συμβαίνει κάτι;» ρώτησε πιάνοντας στον αέρα το δισταγμό της. Αφού δεν είχε έρθει να επιστρέψει βιβλία και να δανειστεί καινούργια, τότε κάτι διαφορετικό έτρεχε.

«Ξέρετε... αρραβωνιάζομαι», της αποκάλυψε με μια ανάσα η Ευγενία.

Η γυναίκα, μετά το πρώτο ξάφνιασμα, την κοίταξε εξεταστικά. Ήταν σίγουρη πως δε θ' αργούσε αυτή η ώρα. Δεν ήταν τυφλή· έβλεπε την εκπληκτική ομορφιά του κοριτσιού που το ίδιο έδειχνε να αγνοεί. Αρκεί μονάχα να της έβγαινε σε καλό, να μη

γινόταν αιτία τούτη η ομορφιά να χαντακωθεί σ' ένα γάμο για λόγους οικονομικούς. Ήξερε τη φτώχεια τους και πόσο αποξενωμένοι αισθάνονταν οι κακόμοιροι άνθρωποι στον τόπο τους. Κι η Ευγενία δεν είχε τραβήξει λίγα απ' τις συνομήλικές της. Έβλεπε, σαν δασκάλα της, πόσο την πλήγωνε το γεγονός πως ούτε μια φιλενάδα δεν κατάφερε να έχει και πόσο ξένο σώμα ένιωθε στο σχολείο. *Ομορφιά, σκέφτηκε, πολλές φορές δείχνει σταλμένη απ' το διάβολο· γεννάει αμέτρητες ζήλιες και έχθρες.* Κοίταξε τα διεσταλμένα μάτια του κοριτσιού που ομολογούσαν την αναστάτωσή του, πιάνοντας στοργικά το χέρι της.

«Τον θέλεις αυτόν το γάμο, μικρή μου;»

«Μήπως με ρώτησαν;» Έκρυβε πίκρα τούτη η απάντηση και η γυναίκα την έπιασε στον αέρα.

«Κι αν σε ρωτούσαν;» επέμεινε. «Τι θα έλεγες τότε;»

Η Ευγενία χαμήλωσε τα μάτια. «Ναι», μουρμούρισε ντροπαλά και η ηλικιωμένη δασκάλα χαμογέλασε.

«Ε, όλα καλά λοιπόν!»

«Ελπίζω! Ποιος μπορεί να είναι σίγουρος για το μέλλον;» Μέρα νύχτα η κοπέλα άκουγε την απαισιόδοξη Μάχη να μουρμουρά, θέλοντας και μη ενστερνιζόταν τον τρόπο σκέψης της, όσο κι αν αισθανόταν τούτη τη φορά την καρδιά της να συμβαδίζει παρέα με την αισιοδοξία. Η αλήθεια, όμως, είτε της άρεσε είτε όχι, ήταν πως ο γαμπρός τής ήταν άγνωστος.

«Πόσο δίκιο έχεις, κορίτσι μου! Μα εσύ είσαι πολύ μικρή για να σκέφτεσαι με τέτοιο τρόπο...»

«Θ' αλλάξω, αν η ζωή μου το αποδείξει», απάντησε, ξεστομίζοντας κατόπιν αυτό που την είχε οδηγήσει εκεί. «Θα ήθελα να μου κάνετε μια χάρη», πρόφερε και τα μάγουλά της βάφθηκαν κόκκινα. Ντρεπόταν, μα η μάνα φρονούσε πως θα ήταν μεγαλύτερη ντροπή να σερβίρουν στα συμπεθέρια κεράσματα σε ραγιασμένα πιατικά, κι έτσι την είχε στείλει να ζητήσει ξένα απ' τον μόνο άνθρωπο που θα αποτολμούσαν κάτι τέτοιο.

«Αν περνάει απ' το χέρι μου, ευχαρίστως», της απάντησε γλυκά η ηλικιωμένη.

Λίγο αργότερα, η Ευγενία ξαναβγήκε στο δρόμο με τα καλά ποτήρια του λικέρ και τα πιατάκια του γλυκού, που είχε κουβαλήσει η Παγώνα από ένα ταξίδι της στην Αθήνα, τυλιγμένα προσεκτικά σε κομμάτια εφημερίδας και τοποθετημένα σ' ένα πάνινο σακίδιο. «Από ένα παλιατζίδικο τα πήρα», εξήγησε στην κοπέλα όσο τα τύλιγε. «Είναι φερμένα απ' την Πόλη. Τα είχαν αγορασμένα από κάποια Πολίτισσα, παλιά αριστοκράτισσα η κακομοίρα...»

Ολόκληρη την προηγούμενη βδομάδα τσακίστηκαν να ετοιμάσουν το σπίτι. Ασβέστωσαν τους τοίχους, τίναξαν τα κιλίμια, συγύρισαν την αυλή, προσπαθώντας να κάνουν τη φτώχεια τους να φαντάζει περιποιημένη. Τώρα η Ευγενία, αφού άφησε τα δανεικά πιατικά στο τραπέζι, έφυγε τρεχάτη να κουβαλήσει νερό να μπανιαριστούν με την Καιτούλα. Η ώρα που θα έφταναν οι επισκέπτες πλησίαζε και ήταν ακόμη άλουστη κι απεριποίητη. Τουλάχιστον όμως όλο αυτό το τρέξιμο αποσπούσε το μυαλό της απ' τη σκέψη του Θεόφιλου και του άδηλου μέλλοντος.

Έλωσε την Καιτούλα στην αποθηκούλα και τη βοήθησε να φορέσει ένα παλιό δικό της φόρεμα. «Το μοναδικό καλό που μας ήρθε και δεύτερο θηλυκό», συνήθιζε να λέει η Μάχη, αναφερόμενη στο γεγονός πως δε θα χρειαζόταν ν' ανησυχεί με τι θα ντύσει τη δευτερότοκη της. Τα ρούχα της Ευγενίας, μπαλωμένα ή άλλα σε καλύτερη κατάσταση, αυτά που φορούσε σαν εκκλησιάζονταν, περίμεναν υπομονετικά στη ναφθαλίνη να τα φορέσει η μικρότερη.

«Είσαι κούκλα», την παίνεψε η κοπέλα, αφού της χτένισε τα καστανά μαλλιά σε δυο σφιχτές κοτσίδες, δεμένες με ροζ κορδέλα.

Η μικρή χαμογέλασε. Της έδωσε ένα φιλή ευγνωμοσύνης και κατόπιν, σέροντας το ποδαράκι της, πήγε και κάθισε φρόνιμα στην κουζίνα να περιμένει την άφιξη των μουσαφίρηδων.

Η Ευγενία χώθηκε στην τσίγκινη σκάφη ριγώντας. Το νερό είχε σχεδόν κρυώσει όσο περιποιόταν την Καιτούλα, μα δεν υπήρχε χρόνος για ξαναζέσταμα. Παίροντας το μαστραπά άρχισε να λούζεται βιαστικά. Τα μακριά μαύρα μαλλιά της χύθηκαν

μπροστά σαν πένθιμη κουρτίνα, καθώς άρπαζε το σαπούνι κι έσφιγγε καλά τα μάτια της να μην τσούξουν.

Ξεπλύθηκε, σκουπίστηκε, ντύθηκε το απλό μπλε φόρεμά της και στήθηκε στον καθρέφτη να χτενιστεί. Τα μάτια της, κατακόκκινα σαν αίμα απ' τη σαπουνάδα, θα έδιναν την εντύπωση στο γαμπρό και στους δικούς του πως θρηνούσε. Ανασήκωσε τους ώμους· δεν μπορούσε να κάνει τίποτα γι' αυτό. Μόλις είχε πιάσει τα βρεγμένα μαλλιά της σε κοτσίδα, όταν άκουσε το αυτοκίνητο να πλησιάζει. Δάγκωσε τα τρεμάμενα χείλη της, φόρεσε τα παπούτσια της κι έσπευσε να βγει βιαστικά για την υποδοχή.

Μόνο ο Θεόφιλος κι ο Χάμπος κατέβηκαν απ' το φορτηγό, κανένας άλλος. «Να τα μας...» μουρμούρισε η Μάχη στον άντρα της. «Πού είναι οι δικοί του; Μονάχος έρχεται ο γαμπρός;»

«Σσς... Θα μας τα πούνε. Σώπαινε τώρα!» έκανε ο Γιάννης και προχώρησε μπροστά να τους καλωσορίσει.

Τα μάτια του Θεόφιλου αποσπάστηκαν απ' την κοπέλα με το ζόρι, καθώς έπιανε σε χειραψία το χέρι του μέλλοντα πεθερού. Φορούσε σκούρο κοστούμι και λευκό πουκάμισο με μαύρη γραβάτα. Τα μαλλιά του, χτενισμένα προς τα πίσω, άφηναν σε ελεύθερη θέα το πλατύ του μέτωπο κι έκαναν τα σκούρα μάτια του να φαντάζουν τεράστια. Λίγο πριν, όταν είχαν καρφωθεί πάνω στην Ευγενία, εκείνη νόμιζε πως την καταβρόχθιζαν. Ξεροκατάπιε κι έκανε ένα βήμα μπροστά, μετά το σκούντημα της μάνας, να πιάσει την παλάμη του. Ζεστή και τραχιά η δική του, άφησε μια ευχάριστη αίσθηση στην παγωμένη δική της. Χαμήλωσε τα μάτια ταραγμένη.

«Για σένα», της είπε χαμηλόφωνα και της έτεινε τα λουλούδια που κρατούσε στο άλλο χέρι, τυλιγμένα σε ρυζόχαρτο.

Τα πήρε αμήχανα η Ευγενία και βιάστηκε να χωθεί στα ντουλάπια να ψάξει για ανθοδοχείο, ενώ οι υπόλοιποι έπαιρναν θέση γύρω απ' το στρωμένο τραπέζι. Βρήκε ένα ραγισμένο βάζο, το γέμισε νερό απ' το γκιούμι και τα τακτοποίησε μέσα με τρεμάμενα δάχτυλα.

Η Καιτούλα ήρθε αθόρυβα κι έσκυψε πλάι της. «Μου αρέ-

σει...» σιγοψιθύρισε σφίγγοντάς της το χέρι συνωμοτικά, κι η Ευγενία χαμογέλασε.

Κάθισε κι εκείνη στο τραπέζι, ενώ το ραγισμένο βάζο δέσποζε στη μέση και μια περίεργη σιωπή απλωνόταν στην κουζίνα, που την έσπασε τελικά ο Θεόφιλος. Είχε όμορφη φωνή, βαθιά και λίγο βραχνή.

«Λυπάμαι που δεν κατάφερε να παραβρίσκεται κι η μάνα μου τούτη τη στιγμή εδώ. Σίγουρα θα απορείτε που δίχως κανέναν δικό μου έρχομαι για ένα τέτοιο γεγονός, αν και ο Χάμπος, τόσον καιρό που γνωριζόμαστε και δουλεύουμε μαζί, είναι για μένα σαν συγγενής. Άλλωστε, θα είναι κι ο κουμπάρος». Έριξε ένα βλέμμα στον Χάμπο που έγενεψε καταφατικά. Έπειτα κοίταξε την Ευγενία, αντάμωσαν οι ματιές τους κι εκείνη βιάστηκε να χαμηλώσει τη δική της. Ο νέος στράφηκε πάλι στους γονείς της. «Δεν έχει καιρό που χάσαμε τον πατέρα μου, μόλις έξι μήνες. Ο παππούς μου, ο πατέρας του, το έχει πάρει βαριά και σχεδόν δε σηκώνεται απ' το κρεβάτι από τότε. Και η μάνα έχει τον καημό της, έχει και τη φροντίδα του. Καταλαβαίνετε... Όσο για τις παντρεμένες αδελφές μου...» άφησε τη φωνή του να σβήσει, αποσιωπώντας τον πόλεμο που του είχαν κηρύξει επειδή επέλεξε ν' αρραβωνιαστεί, ενώ είχαν πένθος. Ούτως ή άλλως, κύριος του εαυτού του ήταν, δε θα ζητούσε και την άδειά τους. «Θα τη γνωρίσουν την Ευγενία στο γάμο», συνέχισε βιαστικά, «που λέω να γίνει αμέσως μόλις κάνουμε το χρόνο του πατέρα, αν συμφωνείτε, βέβαια, κι εσείς. Δε θέλω να περιμένω παραπάνω», δήλωσε ξεκάθαρα και τα λόγια του έβαψαν ρόδινα τα μάγουλα της μέλλουσας γυναίκας του.

«Κανένα πρόβλημα! Ντόμπρα πράγματα, αντρίκεια!» μίλησε ο Γιάννης ευχαριστημένος απ' τις εξηγήσεις του γαμπρού.

Η Μάχη έγενεψε κι εκείνη. Εντάξει, δεν ήταν και του πεθαμού που η συμπεθέρα δεν κατάφερε να έρθει. Αρκεί να μην έκανε μούτρα που θα της κουβαλούσε ο γιος της νύφη ξενομερίτιστα και άπροικη. «Δίνει όμως την ευχή της η μάνα σου;» ρώτησε στα ίσα τον Θεόφιλο.

Εκείνος έγνεψε καταφατικά. Έψαξε ανυπόμονα, κατόπιν, στην τσέπη του σακακιού του κι έβγαλε ένα βελούδινο διπλωμένο πανάκι κι ένα μικρό κουτί που το άφησε στο τραπέζι. Ξετύλιξε το βελούδο και το χρυσό σκαλιστό δαχτυλίδι άστραψε στο βυσσινί φόντο, συντροφιά μ' ένα ζευγάρι μικροσκοπικά μαργαριταρένια σκουλαρίκια.

«Της μάνας είναι», εξήγησε στη Μάχη και μετά απευθύνθηκε τρυφερά στην Ευγενία. «Σου τα στέλνει μαζί με την αγάπη και την ευχή της», τη διαβεβαίωσε κι άπλωσε το χέρι να πιάσει το δικό της. Χαμογέλασε στη δειλή ματιά που του έστειλε και με απαλές κινήσεις, χαϊδεύοντας τα ακροδάχτυλά της, πέρασε το κόσμημα στο μεσαίο της δάχτυλο.

«Τα σκουλαρίκια αργότερα», είπε η Μάχη. «Ν' ανοίξουμε πρώτα τις τρύπες στ' αυτιά και τα βάζουμε...»

Η Ευγενία κοίταξε το χρυσάφι ν' αστράφτει στο χέρι της και η καρδιά της φούσκωσε. Πρωτόγνωρα συναισθήματα την κατέκλυζαν και δεν ήξερε αν έφταιγε το γεγονός πως άλλαξε έτσι καταλυτικά η ζωή της ή εκείνος, που ήταν υπεύθυνος γι' αυτή την αλλαγή κι έκανε την καρδιά της να καλπάζει σαν φρενιασμένο άτι κάθε που την άγγιζε.

«Και τώρα οι βέρες», πρόφερε ο Χάμπος, πιάνοντας το κουτάκι. «Αυτές τις περνά ο κουμπάρος!» γέλασε καθώς το άνοιγε κι έπειτα, όταν πια εκείνες βρισκόνταν περασμένες στα δάχτυλα, δηλώνοντας με την παρουσία τους τη δέσμευση και την υπόσχεση αγάπης και πίστης, σηκώθηκε η Ευγενία να κεράσει το λικέρ στα δανεικά ποτηράκια, που ανακατεύτηκε λίγο μετά με τη ρακή στο τραπέζι του αρραβώνα. Μιλούσαν κυρίως ο Χάμπος κι ο πατέρας της, με τη μάνα να πετά πού και πού καμιά κουβέντα και τον Θεόφιλο να κάνει λιγοστές παρεμβάσεις. Η προσοχή του ήταν εστιασμένη στην Ευγενία, θαρρείς κι αδυνατούσε να πάρει τη ματιά του από πάνω της. Εκείνη έφαγε ελάχιστα κοιτάζοντας συχνά τα στολισμένα με χρυσάφι δάχτυλά της κι αδυνατώντας να πιστέψει όσα της συνέβαιναν. Ήταν δυνατό ν' ανατραπούν τα πάντα στη ζωή της με μια και μόνο συνάντηση;

Ήταν δυνατό λίγες ελιές, λίγες παστές σαρδέλες και τα απλήρωτα βερεσέδια να οδηγήσουν στην ευτυχία; Είδε τα χεῖλη του να χαμογελούν με κάτι που είπε ο πατέρας της και τα φαντάστηκε να σκεπάζουν τα δικά της. Ανατρίχιασε, κι εκείνος, λες κι έπιασε στον αέρα την ταραχή της, βύθισε το βλέμμα του στο δικό της. Το όνειρό της ζωντάνεψε μεμιάς, εκείνο το παράξενο όνειρο που όμως γινόταν πια πραγματικότητα. *Είσαι δική μου*, θυμήθηκε τη φωνή του να της λέει και τούτη τη στιγμή ένιωθε πως το ίδιο τής ψιθύριζαν τα μάτια του.

Είχαν αποφάσει πια, η Μάχη έψηνε καφέ κι η Ευγενία ξέπλενε τα πιάτα, όταν ο Θεόφιλος έκανε την πρόταση ξαφνιάζοντάς την.

«Αν δεν έχετε αντίρρηση, η Ευγενία κι εγώ θα βγούμε να περπατήσουμε μετά τον καφέ. Να μου δείξει και το χωριό σας, που λίγο μονάχα το ξέρω· βασικά την πλατεία με το μαγαζί του Θράσου και το δρόμο που οδηγεί στο σπιτικό σας».

Στα τελευταία λόγια η Μάχη όρθωσε το κεφάλι απ' το τζάκι όπου έψηνε τον καφέ, ακίνητη για λίγο σαν λαγωνικό που οσμίζεται το θήραμα, ρίχνοντας συνάμα μια ματιά στη θυγατέρα της που βιάστηκε ν' αφοσιωθεί στη σαπουνάδα. Είχε ξεχάσει τόσες μέρες, με όσα καινούργια και συγκλονιστικά τούς έτυχαν, τα βερεσέδια και τη μυστηριώδη εξόφλησή τους. *Όστε αυτός ήταν*, σκέφτηκε, σίγουρη πια πως είχε λύσει το μυστήριο και βιάστηκε να τραβήξει το μπρίκι απ' τη χόβολη, γιατί ο καφές είχε ξεσηκωθεί προς το χεῖλος σαν αφρισμένη θάλασσα.

«Να πάτε, να πάτε», συναίνεσε ο Γιάννης με την καρδιά του. «Τώρα είστε ζευγάρι και με τη βούλα... Ο κρίκος στο δάχτυλό σας δίνει τούτη την άδεια». Κατανοούσε βέβαια την επιθυμία του γαμπρού να βρεθεί μονάχος για λίγο με την αρραβωνιάρα του, να πούνε τα δικά τους. Θυμήθηκε πάλι τα περασμένα, τα δικά του αρραβωνιάσματα με την Ανδρομάχη του στο Αϊβαλί, τότε που ήσαν όλα όμορφα και τίποτα δεν προμηνούσε την κόλαση που θα ακολουθούσε, και συμπαρέσυρε και τον Χάμπο στις αναμνήσεις του. Ήπιαν τον καφέ ανακαλώντας τα περασμένα και λίγο αργότερα, όταν ο Θεόφιλος κι η Ευγενία σηκώθηκαν

να φύγουν, εκείνος στράφηκε στο μουσαφίρη. «Έλα, Χάμπο!» ζήτησε. «Πες τώρα που φεύγουν τα παιδιά το τραγούδι που μας τραγουδούσες στη Σαλονίκη. Το ποντιακό, λέω, που σου 'μαθε ο Αντρίκος και κάνει τα μάτια να τρέχουν σαν βρύσες...»

«Τι τα θες τώρα αυτά τα κλαψουρίσματα;» αντάριασε η Μάχη. «Χαρά είχαμε σήμερα στο σπιτικό μας και δεν είναι πολλές οι φορές που γιορτάσαμε κάτι».

Οι άντρες όμως, λιωμένοι ήδη απ' τη ρακή και τις αναστημένες αναμνήσεις, δεν της έδωσαν καμιά σημασία.

«Αναστορώ τα παλαιά και η καρδιά μ' φαρμακούνται/κρούνε σ'ο νου μ' τα μέρεα μουν και η γούλα μ' γομούται...»* τραγούδησε αμέσως ο Χάμπος το γεμάτο καημό τραγούδι, με τον Γιάννη να προσπαθεί να τον ακολουθήσει, και βούρκωσαν τα μάτια. Τα δάκρυα κυλούσαν ήδη στα μάγουλά τους την ώρα που το ζευγάρι άφηνε πίσω του το σπίτι, με τα λόγια του τραγουδιού στην αρχή ν' ακούγονται δυνατά κι έπειτα, όσο ξεμάκρυναν, να χάνονται και να σβήνουν μέσα στο βουρκωμένο σούρουπο της μέρας.

Το χέρι του έπιασε το δικό της δίχως δισταγμούς αμέσως μόλις απομακρύνθηκαν κι εκείνη το άφησε με εμπιστοσύνη. Την τάραξε τούτη η πρωτόγνωρη επαφή με αντρική επιδερμίδα, ξυπνώντας μέσα της ανομολόγητα συναισθήματα. Τον ντρεπόταν, διατάζοντας ν' ανταμώσει το βλέμμα του, μα της άρεσε κιόλας η αίσθηση. Έφτασαν στη διασταύρωση κι ο Θεόφιλος σταμάτησε.

«Πού πάει αυτό το μονοπάτι;» της έκανε την ερώτηση.

«Στο ποτάμι», του αποκρίθηκε. Αλήθεια, πριν από πόσο διάστημα ήταν που έπλενε τα ρούχα εκεί, αντίδη για όσα θα ακολουθούσαν; Λίγες μέρες μονάχα πρωύτερα ή χρόνια πολλά; Τον πρόσεξε να την παρατηρεί και ξεροκατάπιε.

«Θέλεις να πάμε προς τα κει; Άσχετα με όσα είπα στον πατέρα σου, η αλήθεια είναι πως θα προτιμούσα να είμαστε μόνοι, μακριά απ' τα βλέμματα του κόσμου», της φανέρωσε βραχνά.

* «Διηγούμαι τα παλιά και η καρδιά μου φαρμακώνεται/θυμάμαι τα μέρη μας και σφίγγει ο λαιμός μου γεμάτος δάκρυα...»

Η Ευγενία κατένευσε κοιτάζοντας με προσήλωση τον σκοτεινό ουρανό. Τα μαύρα σύννεφα είχαν πολλαπλασιαστεί και η βροχή απειλούσε να ξεσπάσει από στιγμή σε στιγμή. Την αγνόησε, όμως, όπως φαινόταν να την αγνοεί κι ο Θεόφιλος.

Περπάτησαν στον λασπωμένο χωματόδρομο σιωπηλοί. Εκείνη γιατί τον ντρεπόταν και δίσταζε να του μιλήσει, αυτός γιατί δεν ήξερε πώς ν' αρχίσει. Για πρώτη φορά στη ζωή του δεν του ήταν εύκολο να προσεγγίσει μια γυναίκα. Δεν ήταν άπειρος στον έρωτα· στο κάτω κάτω είχε περάσει τα είκοσι έξι. Είχε στο παρελθόν τους δεσμούς του, γνώριζε την ευχαρίστηση που προσφέρει σ' έναν άντρα το γυναικείο κορμί. Ακόμη τις προάλλες υπήρχε ο δεσμός του με τη Φανή στη Σαλονίκη. Είχε διακόψει μαζί της αμέσως μετά τη γνωριμία του με την Ευγενία· όταν είχε χαράξει επιτέλους η άγρυπνη νύχτα που πέρασε, με τη μορφή της να τον κάνει να στριφογυρνά σαν κολασμένος στα σεντόνια, έχοντας πάρει και την οριστική του απόφαση: πως εκείνη θα γινόταν δική του, δεν υπήρχε άλλη γυναίκα στον κόσμο γι' αυτόν· η μία και μοναδική· μέχρι το τέλος, μέχρι να τους χωρίσει ο θάνατος. Γι' αυτό γύρευε τις σωστές λέξεις ν' αρχίσει, γι' αυτό του έδεναν τα συναισθήματα κόμπο τη γλώσσα. Δεν του έφτανε ο γάμος. Τα ήθελε όλα· την αγάπη και τον πόθο της, την ψυχή και το κορμί της. Μονάχα τότε θα ήταν ήσυχος πως του ανήκε ολοκληρωτικά.

Έφτασαν στην όχθη του ποταμιού και την παρέσυρε εκεί όπου σκούρα βότσαλα έστρωναν αδιάβροχο χαλί και θα 'βρισκαν στεγνό απαγκίο. Η Ευγενία τον ακολούθησε υπάκουα, μα ένα στραβοπάτημα την έκανε ν' αφήσει μια μικρή κραυγή και ν' αρπαχτεί απ' αυτόν για να μην πέσει. Τη στήριξε αμέσως ο Θεόφιλος.

«Τι συμβαίνει;» αναστατώθηκε.

«Το πόδι μου», ψέλλισε κατάχλωμη.

«Στάσου να δω», της ζήτησε, βάζοντάς τη να καθίσει χάμω αποφασιστικά. Στρώθηκε κι ο ίδιος πλάι της πιάνοντας το λεπτοκαμωμένο κοριτσιίστικο πόδι στις μεγάλες παλάμες του. Κράτησε την ανάσα της η Ευγενία ξεχνώντας για λίγο τον πόνο, καθώς ο νέος χάιδευε απαλά τους αστραγάλους, τραβώντας το παπούτσι.

«Ορίστε ο ένοχος για το στραβοπάτημα», είπε και της έδειξε το ξεχαρβαλωμένο τακούι των παπουτσιών της που είχαν γνωρίσει και καλύτερες μέρες.

Εκείνη κοκκίνισε. Στο τέλος με τόσο κοκκίνισμα τα μάγουλά μου θα χάσουν τη χλωμάδα τους και θα γίνουν σαν της μάνας που είναι πάντοτε φουντωμένα, σκέφτηκε. Απ' τις δουλειές; Απ' το μένος που κουβαλούσε για όσα της επιφύλασσε η ζωή; Δεν ήξερε ν' απαντήσει. Ντράπηκε για τα παλιά της πατούμενα που τώρα βρισκονταν κάτω απ' το εξεταστικό του βλέμμα, ομολογώντας τη φτώχεια της φαμίλιας τους. Εκείνος όμως το άφησε παράμερα, δίχως να του δώσει παραπάνω σημασία, κι έτριψε απαλά το πόδι της με τα δυνατά του δάχτυλα.

«Πέρασε;» όρθωσε το κεφάλι κάποια στιγμή και ρώτησε.

«Καλά είναι», μουρμούρισε η Ευγενία αποφεύγοντας τα μάτια του, αλλά τινάχτηκε αμέσως μόλις ένωσε τα χέρια του στο πρόσωπό της, υποχρεωμένη πια να τον κοιτάξει.

«Ευγενία...» ψιθύρισε το όνομά της με τέτοια γλύκα που νόμισε πως άλλης το όνομα άκουγε. Ο αντίχειράς του χάιδεψε το κάτω χείλος της κι εκείνα χώρισαν ασυναίσθητα. «Πες μου... Νιώθεις κάτι για μένα ή δέχτηκες να με παντρευτείς, επειδή οι γονείς σου σε υποχρέωσαν;»

Αν ήταν διαφορετικά τα δεδομένα, αν η κοπέλα αυτή που τον ξετρέλανε ζούσε στα μέρη τα δικά του, ήταν κοντοχωριανή του, θα προσπαθούσε να κερδίσει την αγάπη της κι έπειτα θα πήγαινε να τη γυρέψει. Μα όπως ήταν τώρα η κατάσταση, μ' εκείνη να ζει ώρες μακριά του, δε θέλησε να καθυστερήσει, ρισκάροντας το ενδεχόμενο να τον προλάβει άλλος και να τη χάσει. Έτσι, είχε στείλει τον Χάμπο να τη ζητήσει, διακινδυνεύοντας ένα γάμο που γινόταν γιατί τον όριζαν οι δικοί της. Γνώριζε την αξία του· δεν ήταν κανένας ταλαίπωρος που έβγαζε με το στανιό ένα πιάτο φαί. Και την περιουσία του την είχε, και νέος ήταν, και εμφανίσιμος. Έτσι, θα έπραττε τώρα, κατόπιν εορτής ή, πιο σωστά, κατόπιν αρραβώνα, όσα λαχταρούσε να κάνει πριν μνηστευθούν.

Περίμενε με αγωνία την απάντηση κι όταν την άκουσε να

ψηλλίζει ένα αγνό «νιώθω», συγκράτησε με κόπο ένα στεναγμό ανακούφισης. Πρόσεξε πως είχε τα μάτια σχεδόν κλειστά, σαν να προσπαθούσε να επικεντρώσει όλες τις αισθήσεις της σε όσα της συνέβαιναν εκείνη τη στιγμή· στα αντρικά χέρια που τη χάιδευαν, στα χείλη της που έτρεμαν λαχταρώντας κάτι που δε γνώριζε τι ήταν... Έσκυψε και τη φίλησε.

Τρέμισαν τα κοριτσιίστικα χείλη στο άγγιγμά του κι άνοιξαν απαλά σαν ροδοπέταλα στο χάδι του ήλιου. Βόγκηξε μέσα στο στόμα της και ξεχνώντας αποφάσεις που όριζαν σωστούς τρόπους προσέγγισης την άρπαξε στην αγκαλιά του. Εκείνη αφήθηκε πάνω του με εγκατάλειψη, διστάζοντας ωστόσο να κάνει αυτό που λαχταρούσε: να περάσει τα δάχτυλα στα πυκνά σκούρα μαλλιά του όπως έκαναν τα δικά του χωμένα τώρα στο σβέρο της. Έσφιξε μονάχα τις χούφτες δυνατά στη φούστα της κι αφήθηκε στην πλημμυρίδα του πόθου που την κατέκλυζε μα δε γνώριζε πως ήταν πόθος, στο άναμμα του κορμιού που δε μάντευε γιατί ερχόταν, στην αίσθηση πως στη γη δεν υπήρχε άλλος πέρα από εκείνον τον άντρα που είχε εισβάλει στην άχαρη ζωή της για να τ' αλλάξει όλα.

Μια χοντρή σταγόνα βροχής έπεσε απ' τον ουρανό κι ύστερα δεύτερη και τρίτη, κι εκείνος άφησε τα χείλη της βαριανασαίνοντας κι ακούμπησε το μέτωπό του στο δικό της. Έτρεμε, προσπαθώντας να συνέλθει, κι η Ευγενία απόμεινε ασάλευτη στην αγκαλιά του, μαντεύοντας ίσως την πάλη που γινόταν μέσα του. Η βροχή που άρχισε να τους ραβδίζει δυνατά τον συνέφερε τελικά. Σηκώθηκε τραβώντας την κι έσκυψε μετά να της φορέσει το παπούτσι με το στραβωμένο τακούνι.

«Έλα, πάμε», την προέτρεψε περνώντας το χέρι στο βρεγμένο κοριτσιίστικο μάγουλο και χαιδεύοντάς το. «Θα σε κρατώ εγώ».

Μέσα στην προστασία της αγκαλιάς του τον ακολούθησε στο δρόμο της επιστροφής. Τα μαλλιά τους μούσκεψαν, κύλησαν οι σταγόνες στα πρόσωπα, έβρεξαν τα ρούχα, νότισαν το δέρμα. Έφτασαν στο σπίτι λαχανιασμένοι, απογοητευμένοι για την τόσο σύντομη επαφή τους που βάρβαρα οι παγωμένες σταλαγμα-

τιές διέκοψαν. Λίγο πριν διαβούν το κατώφλι, έσκυψε κι έκλεψε απ' τα χείλη της λίγο νερό σαν διψασμένος, κι εκείνη τον άφησε να πει γεμάτη προθυμία.

Έχουμε χρόνο, προσπάθησε ο Θεόφιλος να παρηγορηθεί.
Έχουμε όλο τον καιρό δικό μας...

Τον είχαν, όμως, στ' αλήθεια;

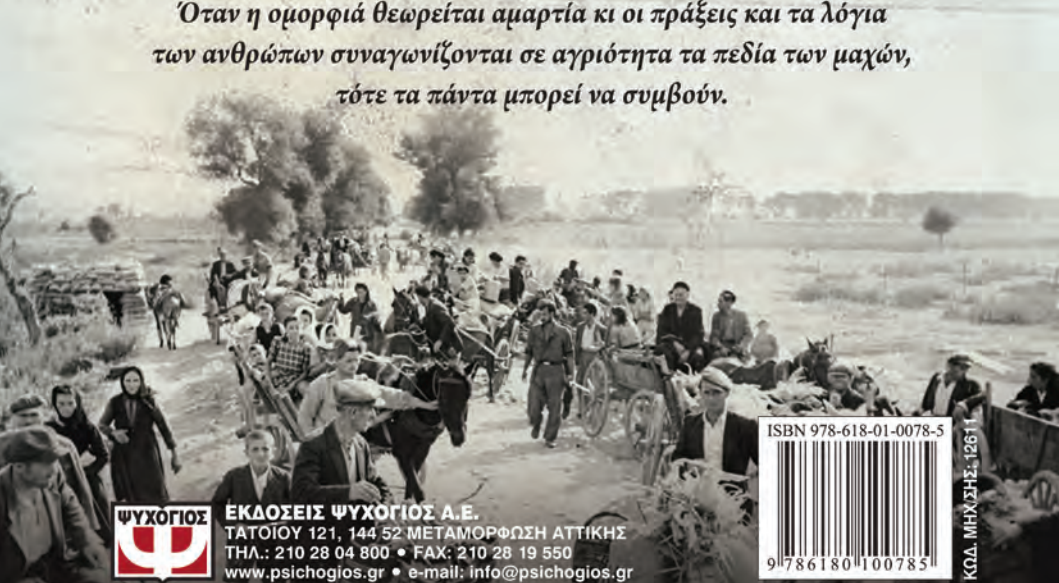
Η μεγάλη ομορφιά ήταν η μοναδική αμαρτία της Ευγενίας. Ένα δώρο που της δόθηκε ερήμην της κι έμελλε να καθορίσει την πορεία της ύπαρξής της. «Για το φτωχό ακόμη και η ομορφιά κατάρρα είναι», αποφαινόταν συχνά η Μάχη, φαρμακωμένη από τις δυσκολίες της προσφυγικής ζωής της. Όταν, όμως, μπαίνει στη ζωή της κόρης της ο ευκατάστατος Θεόφιλος, αρχίζει να αναθεωρεί τις απόψεις της.

Εκείνος την ερωτεύεται τρελά. Αυτή τον αγαπά με τη λαχτάρα και το πάθος των δεκαεφτά της χρόνων. Το ξέσπασμα του Ελληνοϊταλικού Πολέμου, όμως, πριν ακόμη προλάβουν να χαρούν την αγάπη τους, θα την αφήσει ολομόναχη στον τόπο του. Εκεί θα μπει στο στόχαστρο των κουνιάδων της, ιδιαίτερα της μεγάλης, της Ευανθίας, αλλά και του ισχυρού κομματάρχη της περιοχής. Μοναδικό και αναπάντεχο στήριγμα θα βρει στην πεθερά της, την Άννα.

Κι ενώ, στα χρόνια που ακολουθούν, τα προστάγματα των καιρών ορίζουν τις ζωές τους, το μίσος και η ζήλια σπλίζουν το χέρι της Μοίρας σπέρνοντας τον όλεθρο. Τρεις αθώες ψυχές παρασέρνονται στον βίαιο άνεμό του και ξεσπούν το λυγμό τους, καθώς σκορπούν σε διαφορετικές γωνιές της Ελλάδας, στην αγκαλιά της «μητέρας» Φρειδερίκης.

Η ιστορία ενός απόλυτου έρωτα σε ταραγμένα χρόνια.

Όταν η ομορφιά θεωρείται αμαρτία κι οι πράξεις και τα λόγια των ανθρώπων συναγωνίζονται σε αγριότητα τα πεδία των μαχών, τότε τα πάντα μπορεί να συμβούν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psychogios.gr • e-mail: info@psychogios.gr

ISBN 978-618-01-0078-5

9 786180 100785

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 12611

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η